

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)
z dnia 11 listopada 2004 r.*

W sprawie C-171/03

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE,

orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandia) postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2003 r., który wpłynął do Trybunału dnia 14 kwietnia 2003 r., w postępowaniu:

Maatschap Toeters,

M.C. Verberk, działające pod nazwą handlową „Verberk-Voeten”,

przeciwko

Productschap Vee en Vlees,

* Język postępowania: niderlandzki.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann, prezes izby, A. Rosas (sprawozdawca) i R. Silva de Lapuerta, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: R. Grass,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Maatschap Toeters oraz M.C. Verberk, działającego pod nazwą handlową „Verberk-Voeten” przez J. Hulshuizena, advocaat,
- w imieniu Productschap Vee en Vlees przez C. M. den Hoeda, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez H. G. Sevenster, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez T. van Rijna, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 8 czerwca 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów (Dz.U. L 124, str. 1), a także wykładni i ważności rozporządzenia Komisji (EWG) nr 3886/92 z dnia 23 grudnia 1992 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 805/68 w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny w odniesieniu do systemu premii i uchylającego rozporządzenia (EWG) nr 1244/82 i (EWG) nr 714/89 (Dz.U. L 391, str. 20), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2311/96 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. L 313, str. 9).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Maatschap Toeters (zwaną dalej „Toeters”) i M.C. Verberk, działającym pod nazwą handlową Verberk-Voeten (zwanym dalej „Verberk”) a Productschap Vee en Vlees (zwaną dalej „Productschap”), w związku z decyzją, którą ta ostatnia odrzuciła wnioski Toeters i Verberk złożone w celu uzyskania premii z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek wołowiny i cielęciny.

Uregulowania mające zastosowanie w sprawie

Uregulowania wspólnotowe

- 3 Rozporządzenie nr 1182/71 zawiera ogólne i jednolite zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów ustalanych aktami prawnymi Rady Unii Europejskiej i Komisji Wspólnot Europejskich.

- 4 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1182/71 stanowi:

„O ile nie postanowiono inaczej, niniejsze rozporządzenie stosuje się do aktów Rady lub Komisji, które są lub będą wydane na podstawie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą lub Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej”.

- 5 Artykuł 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1182/71 jest sformułowany w następujący sposób:

„1. [...]

Jeżeli okres wyrażony w dniach, tygodniach, miesiącach lub latach nalicza się od chwili zaistnienia wydarzenia lub wykonania czynności, do okresu nie zalicza się dnia, w którym miało miejsce to wydarzenie lub czynność.

2. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1 i 4:

[...]

- c) okres wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach rozpoczyna się na początku pierwszej godziny pierwszego dnia okresu i wygasa wraz z upływem ostatniej godziny dnia ostatniego tygodnia, miesiąca lub roku, który jest takim samym dniem tygodnia lub przypada na tę samą datę, co dzień, w którym okres się rozpoczyna. Jeżeli w okresie wyrażonym w miesiącach lub latach dzień, w którym powinien wygasnąć okres, nie wystąpił w tym miesiącu, okres kończy się wraz z upływem ostatniej godziny ostatniego dnia tego miesiąca [...]”.
- 6 Rozporządzenie Rady (EWG) nr 805/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. (Dz.U. L 148, str. 24) w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 2222/96 z dnia 18 listopada 1996 r. (Dz.U. L 296, str. 50), zwane dalej „rozporządzeniem nr 805/68”, przewiduje dla Państw Członkowskich możliwość przyjęcia regulacji ustanawiających premie, w szczególności w celu ustabilizowania rynku wołowiny i cielęciny po zakłóceniach spowodowanych gąbczastą encefalopatią bydła (BSE), przy zachowaniu systemów wsparcia w sektorze wołowiny i cielęciny.
 - 7 Artykuł 4i ust. 2, 5 i 6 rozporządzenia nr 805/68 stanowi w szczególności, co następuje:

„2. Państwa Członkowskie mogą do 30 listopada 1998 r. przyznać premię z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek wołowiny i cielęciny. Premia ta jest przyznawana w momencie uboju w Państwie Członkowskim od każdego cielęcia:

- którego waga tuszy jest równa lub mniejsza od średniej wagi tuszy cieląt, których uboju dokonano w danym Państwie Członkowskim, pomniejszonej o 15 %. Średnia waga tuszy w Państwie Członkowskim to waga wynikająca z danych statystycznych Eurostat za rok 1995 lub wszystkich innych oficjalnie opublikowanych i zaakceptowanych przez Komisję informacji statystycznych za ten rok,

- hodowanego bezpośrednio przed ubojem w Państwie Członkowskim, w którym dokonano uboju, przez okres, który zostanie ustanowiony.

[...]

5. Zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 27 Komisja:

[...]

- ustala kwotę premii z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek w wysokości właściwej dla umożliwienia uboju wystarczającej liczby cieląt w zależności od potrzeb rynku,
- może zezwolić, na wniosek Państwa Członkowskiego, na regionalnie zróżnicowane zastosowanie, wewnątrz tego Państwa Członkowskiego, premii z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek, pod warunkiem że zwierzęta były hodowane bezpośrednio przed ich ubojem w regionie, w którym dokonano uboju, przez okres, który zostanie ustanowiony,
- może zawiesić przyznanie jednej i/lub wielu premii przewidzianych w tym artykule.

6. Po upływie sześciu miesięcy od ich daty wejścia w życie Komisja dokona weryfikacji, czy regulacje przewidziane w niniejszym artykule przyniosły zadowalające rezultaty.

W przeciwnym razie Komisja przedstawi Radzie stosowną propozycję, na podstawie której podejmie decyzję kwalifikowaną większością, w szczególności uwzględniając podział wysiłków dostosowawczych między Państwami Członkowskimi oraz ewentualne zakłócenia w handlu” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 8 Rozporządzenie nr 3886/92 zawiera przepisy wykonawcze dotyczące premii przewidzianych rozporządzeniem nr 805/68.
- 9 Artykuł 50 ust. 1 tego rozporządzenia, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 2311/96, stanowi:

„Warunki przyznania premii

1. Państwo Członkowskie może przyznać premię z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek cieląt rzeźnych (zwaną dalej „premią”) wyłącznie w stosunku do zwierząt, których uboju dokonano na jego terytorium i których waga tuszy jest równa lub niższa wadze wskazanej w aneksie IV.

Ubój dokonywany jest w rzeźni, która zobowiązuje się wobec właściwych władz do uczestnictwa w prawidłowej realizacji systemu premii, zdefiniowanego bardziej szczegółowo w art. 50 a i 50 b” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej].

- 10 Artykuł 50 a rozporządzenia nr 3886/92, dodany rozporządzeniem nr 2311/96, stanowi:

„Wniosek o przyznanie premii

1. Wniosek o przyznanie premii składa się właściwemu organowi danego Państwa Członkowskiego najpóźniej w trzy tygodnie po dniu uboju.

Wniosek może dotyczyć wielu zwierząt, pod warunkiem że zawarte są w nim niezbędne informacje o każdym ze zwierząt, zgodnie z ust. 2.

2. Do każdego wniosku powinny zostać załączone wszelkie szczegółowe i niezbędne dane każdego ze zwierząt, pozwalające właściwym władzom na stwierdzenie, czy spełnia ono warunki dla uzyskania premii.

[...]”.

- 11 Artykuł 52 rozporządzenia nr 3886/92, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 2311/96, stanowi:

„Powiadamianie

Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję:

[...]

- c) odnośnie do premii z tytułu wczesnego wprowadzenia na rynek cieląt:
- i) Państwa Członkowskie zgłaszają Komisji środki przyjęte w celu realizacji systemu premii;
 - ii) najpóźniej dnia 2 września 1996 r. Państwa Członkowskie, powiadamiając biuro statystyczne Komisji o wielkości produkcji, zgłaszają Komisji specyfikację tuszy stosowaną do tuszy cielęcych w roku 1995;
 - iii) w każdą środę Państwa Członkowskie zgłaszają Komisji:
 - liczbę zwierząt, dla których złożono wnioski o premię w poprzednim tygodniu i od początku realizacji systemu,
 - liczbę zwierząt dopuszczonych do korzystania z premii od początku realizacji systemu;
 - ogólną liczbę cieląt poddanych ubojowi w każdym tygodniu począwszy od 1 grudnia 1996 r.;

iv) w każdym kwartale Państwa Członkowskie zgłaszają Komisji wagi tuszy, podzielone w grupach co 10 kilogramów:

— cieląt, dla których wniosek o przyznanie premii został przyjęty,

— innych cieląt”.

Uregulowania krajowe

- 12 Zasady dotyczące wniosków o przyznanie premii przewidziane w art. 50 rozporządzenia nr 3886/92 zostały uregulowane w Verordening kalverslachtepremie (rozporządzenie w sprawie premii od uboju cieląt) wydanego 11 grudnia 1996 r. przez zarząd Productschap (PBO-blad 1997, nr 25). Artykuł 2 i 3 tego rozporządzenia stanowią:

„Artykuł 2

1. Na wniosek właściciela cieląt przyznawana jest premia, zgodnie z warunkami przewidzianymi w rozporządzeniu Komisji i warunkami ustanowionymi przez niniejsze rozporządzenie lub na jego mocy, dla każdego cielęcia:

— którego uboju dokonano 1 grudnia 1996 r. lub później [...].

[...]

Artykuł 3

1. Wnioski są składane poprzez przesłanie do Productschap dostarczonego przez nią formularza, należycie i zgodnie z prawdą wypełnionego.

2. Rozpatrzeniu podlegają wyłącznie wnioski, do których dołączono wszystkie dokumenty wskazujące, że za cielę, o którym mowa we wniosku, przysługuje premia, o ile dotarły do Productschap przed upływem trzech tygodni od daty uboju.

[...]”.

- ¹³ Artykuł 6:9 wet houdende algemene regels van bestuursrecht (Algemene wet bestuursrecht, ogólny kodeks prawa administracyjnego) z dnia 4 czerwca 1992 r. (Stbl. 1998, str. 1), jest sformułowany w następujący sposób:

„1. Zażalenie lub odwołanie jest złożone w terminie, gdy adresat otrzymał je przed końcem tego terminu.

2. W przypadku wysłania pocztą zażalenie lub odwołanie jest złożone w terminie, gdy zostało nadane w urzędzie pocztowym przed końcem tego terminu, pod warunkiem że jego adresat nie otrzymał go później niż w ciągu tygodnia od upływu tego terminu”.

Stan faktyczny w sprawie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

Sprawa Toeters

- 14 Formularzem opatrzonym datą 3 kwietnia 1998 r. Toeters złożyła wniosek do Productschap o przyznanie premii ubojowej za 209 cieląt, w którym wskazała, że ich uboju dokonano 12, 13 i 16 marca 1998 r. Formularz ten został wysłany pocztą w dniu 7 kwietnia 1998 r. i wpłynął do służb Productschap w dniu 8 kwietnia 1998 r.
- 15 Pismem z dnia 26 maja 1998 r. Productschap odrzuciła w całości wniosek Toeters na tej podstawie, że formularz ten nie został złożony w jej służbach w terminie trzech tygodni od uboju zwierząt. Według Productschap, termin na złożenie wniosków upłynął kolejno 3, 6 i 7 kwietnia 1998 r.
- 16 Decyzją z dnia 21 stycznia 1999 r. Productschap oddaliła, jako bezpodstawne, odwołanie, które Toeters wniosła od decyzji odrzucającej jej wniosek o przyznanie premii.
- 17 W dniu 8 lutego 1999 r. Toeters złożyła skargę przed sądem krajowym na tę decyzję.
- 18 Toeters podnosi w szczególności, że odrzucenie w całości jej wniosku o przyznanie premii opiewającego na kwotę około 11 300 EUR jest nieproporcjonalne w stosunku do nieznacznego przekroczenia terminu, stwierdzonego w momencie złożenia wniosku.

Sprawa Verberk

- 19 Trzema formularzami opatrzonymi datą 18 lutego 1998 r. Verberk złożył wnioski do Productschap o przyznanie premii ubojowych za 68, 49 cieląt i 102 cielęta, w których wskazał, że ich uboju dokonano kolejno 28, 27 i 27 stycznia 1998 r. Jak wskazuje data stempla pocztowego, formularze te zostały wysłane 19 lutego 1998 r. Wpłynęły one do służb Productschap w dniu 20 lutego 1998 r.
- 20 Pismem z dnia 24 lutego 1998 r. Productschap odrzuciła te trzy wnioski na tej podstawie, że formularze nie zostały złożone w terminie trzech tygodni od uboju. Według Productschap termin do złożenia wniosków upłynął kolejno 19, 18 i 18 lutego 1998 r.
- 21 Decyzją z dnia 15 kwietnia 1999 r. Productschap oddaliła, jako bezzasadne, zażalenie Verberk na decyzję odrzucającą jej wnioski o przyznanie premii.
- 22 W dniu 27 maja 1999 r. Verberk złożył przed sądem krajowym skargę na decyzję z dnia 15 kwietnia 1999 r.
- 23 Verberk podnosi, że jeden ze złożonych przez niego wniosków, to jest wniosek dotyczący 68 cieląt, których uboju dokonano 28 stycznia 1998 r., został w rzeczywistości złożony w terminie, gdyż został on nadany w urzędzie pocztowym w przepisany terminie trzech tygodni.

- 24 Verberk podniósł również, że odrzucenie w całości jego wniosku o przyznanie premii z powodu nieznacznego przekroczenia terminu jest niezgodne z zasadą proporcjonalności.
- 25 Przed College van Beroep voor het bedrijfsleven, utrzymywał on w szczególności, że rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3508/92 z dnia 27 listopada 1992 r. ustanawiającym zintegrowany system zarządzania i kontroli pewnych systemów pomocy Wspólnoty (Dz.U. L 355, str. 1), Rada przewidziała, że system ten ma zastosowanie w szczególności do ustaleń dotyczących premii dla producentów wołowiny i cielęciny ustanowionych w art. 4 pkt a)–4 h) rozporządzenia (EWG) nr 805/68. Zdaniem Verberk, zgodnie z art. 8 rozporządzenia Komisji nr 3887/92 z dnia 23 grudnia 1992 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli niektórych wspólnotowych systemów pomocy (Dz.U. L 391, str. 36), z wyjątkiem przypadków siły wyższej, złożenie wniosku po terminie miałyby prowadzić do redukcji kwoty pomocy, o którą wystąpiono, w proporcji do liczby dni zwłoki. Taka reguła powinna być zgodna z zasadą proporcjonalności. Jednakże sporna premia od uboju cieląt wynikająca z art. 4 i rozporządzenia nr 805/68 jego zdaniem nie podlega tej regulacji.
- 26 College van Beroep voor het bedrijfsleven ma wątpliwości co do wykładni art. 3 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 1182/71. Podejmując przykład wniosku o udzielenie premii, który musi zostać złożony w ciągu trzech tygodni od uboju, zgodnie z art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia termin rozpoczynałby swój bieg w dniu uboju, bez uwzględnienia pozostałej części tego dnia. Natomiast gdyby należało zastosować art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia, termin byłby liczony począwszy od dnia następującego po dniu uboju i kończyłby się z upływem ostatniej godziny tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada dniowi następującemu po uboju. W tym ostatnim przypadku termin zawierałby zawsze jeden dzień więcej niż ilość dni w tych tygodniach.
- 27 W swoim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, College van Beroep voor het bedrijfsleven wskazuje ponadto, że w razie zastosowania krajowych

przepisów proceduralnych do ustalenia daty złożenia wniosku, to jest art. 6:9 ogólnego kodeksu prawa administracyjnego, wnioski będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym należałoby uznać za złożone zgodnie z art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92. Zostały one bowiem nadane przed upływem terminu i wpłynęły do adresata w okresie krótszym niż tydzień po zakończeniu terminu.

28 Według sądu krajowego nie wydaje się, by uznanie, że wnioski te zostały złożone w terminie narażało na szwank skuteczną kontrolę, w celu zapewnienia której Komisja ustaliła ten termin, oraz było sprzeczne z środkami kontroli ustanowionymi w tym celu przez art. 50 b rozporządzenia nr 3886/92 lub powodowało zakłócenia w dobrym funkcjonowaniu systemu.

29 Mając na uwadze powyższe względy College van Beroep voor het bedrijfsleven przedstawił Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„1) a) Czy wykładni art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1182/71 należy dokonywać w ten sposób, że termin wyrażony w tygodniach, taki jak termin przewidziany w art. 50 a rozporządzenia (EWG) nr 3886/92, wygasa wraz z upływem ostatniej godziny tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada dniowi następującemu po tym, w którym dokonano uboju?

b) Czy stosując art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 Państwo Członkowskie może dowolnie ustalić moment złożenia wniosku o przyznanie premii, zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi mającymi zastosowanie w jego wewnętrznym porządku prawnym do porównywalnych krajowych terminów składania wniosków?

- c) W przeciwnym razie — czy wykładni art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 należy dokonywać w ten sposób, że wniosek o przyznanie premii powinien być również uważany za „złożony” w terminie, gdy można wykazać, że został nadany w urzędzie pocztowym przed upływem trzytygodniowego terminu i wpłynął do właściwego organu w takim momencie, że ten ostatni mógł powiadomić Komisję o istotnych danych tego samego dnia, w którym uczyniłby to, gdyby wniosek o przyznanie premii wpłynął do niego przed upływem terminu?
- 2) Czy art. 50 a ust. 1 rozporządzenia nr 3886/92 jest ważny w zakresie, w jakim pozbawia w całości premii wnioskodawców w razie przekroczenia terminu złożenia wniosku, bez względu na charakter i rozmiar tego przekroczenia terminu?”.

W przedmiocie pytań

W przedmiocie pytania pierwszego lit. a)

- ³⁰ Pierwszym pytaniem lit. a) sąd krajowy dąży do ustalenia, czy wykładni art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1182/71 należy dokonywać w ten sposób, że termin wyrażony w tygodniach, taki jak termin przewidziany w art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92, kończy się z upływem ostatniej godziny tego dnia ostatniego tygodnia, który nazwą odpowiada dniowi następującemu po tym, w którym dokonano uboju.
- ³¹ Jak precyzuje art. 3 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 1182/71, jeżeli termin wyrażony w dniach, tygodniach, miesiącach lub latach nalicza się od chwili

zaistnienia wydarzenia lub wykonania czynności, do terminu nie wlicza się dnia, w którym miało miejsce to wydarzenie lub czynność. Przepis ten wyraża łacińską maksymę „*dies a quo non computatur in termino*”, stanowiącą regułę prawną przyjętą przez wiele porządków prawnych w Państwach Członkowskich.

- 32 Dies a quo albo dzień, w którym miało miejsce wydarzenie, jest więc dniem, który stanowi początek biegu terminu, począwszy od którego zostanie obliczony ustanowiony w przepisach prawa okres czasu, którym w postępowaniu przed sądem krajowym są trzy tygodnie.
- 33 Zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1182/71 termin wyrażony w tygodniach kończy się wraz z upływem ostatniej godziny dnia ostatniego tygodnia, który jest takim samym dniem tygodnia lub przypada na tę samą datę, co dzień, w którym termin zaczął biec. Wykładni tego przepisu, pozwalającego na ustalenie diei ad quem lub dnia, w którym termin się kończy, należy dokonywać przez odniesienie do art. 3 ust. 1 akapit drugi tego rozporządzenia, zgodnie z którym dniem, w którym termin rozpoczyna swój bieg, jest dzień, w którym miało miejsce to wydarzenie. Innymi słowy, jeśli wydarzenie stanowiące początek biegu terminu tygodniowego ma miejsce w poniedziałek, termin kończy się w następny poniedziałek, który stanowić będzie diem ad quem.
- 34 Taka wykładnia rozporządzenia nr 1182/71 odpowiada regule przewidzianej w art. 4 ust. 1 Konwencji europejskiej w sprawie obliczania terminów, sporządzonej w Bazylei w dniu 16 maja 1972 r. (zwanej dalej „konwencją z Bazylei”), zgodnie z którą „jeżeli termin wyrażony jest w tygodniach, dies ad quem jest tym dniem ostatniego tygodnia, który nazwą odpowiada dies a quo” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 35 Odpowiada ona również regule wykorzystywanej do obliczania terminów w sprawach sądowych. Zgodnie z art. 80 ust. 1 lit. b) regulaminu Trybunału Sprawiedliwości termin oznaczony w tygodniach upływa tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą lub cyfrą odpowiada temu dniowi, w którym stanowiące początek jego terminu zdarzenie nastąpiło lub czynność została podjęta (podobnie wyrok z dnia 15 stycznia 1987 r. w sprawie 152/85 Misset przeciwko Radzie, Rec. str. 223, pkt 7 i 8).
- 36 Wobec tego, że reguła ta jest wystarczająca dla ustalenia sposobu obliczenia terminu i dnia, w którym upływa termin ustalony w przepisach prawa, bez znaczenia są próby ustalenia dnia, w którym termin rozpoczął swój bieg i ilości dni, w ciągu których będzie. Czy uznaje się, że termin rozpoczął swój bieg *die a quo* w momencie zaistnienia zdarzenia, *die a quo* o północy (patrz w tym przedmiocie art. 3 ust. 1 konwencji z Bazylei), czy z pierwszą godziną dnia następującego po *die a quo*, jak mogłoby wynikać z wykładni art. 3 ust. 2 lit. c) początek zdania rozporządzenia nr 1182/71, istotne jest, by *dies a quo* nie był uwzględniany przy obliczaniu okresu ustalonego przepisami prawa (*non computatur in termino*).
- 37 Ponadto zbyt restrykcyjna wykładnia literalna art. 3 ust. 2 lit. c) początek zdania, zgodnie z którą termin miałby rozpoczynać swój bieg dopiero w dniu następującym po *die a quo*, mogłaby powodować, w sytuacji takiej jak w sprawach będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, niedopuszczalność wniosku o przyznanie premii złożonego w dniu dokonania uboju cieląt, będącego *dies a quo*, jako złożonego poza terminem. Nie było to z pewnością intencją ustawodawcy wspólnotowego, który ustanawiając zasady dotyczące obliczania terminów miał wyłącznie na celu określenie sposobu dokonywania obliczenia okresu, z którego nieprzestrzeganiem rozporządzenie wiąże pewne skutki prawne.

- 38 W świetle wskazanych powyżej różnych okoliczności na pierwsze pytanie lit. a) należy odpowiedzieć, że wykładni art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1182/71 powinno się dokonywać w ten sposób, że termin wyrażony w tygodniach, taki jak termin przewidziany w art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92, kończy się z upływem ostatniej godziny tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada dniowi, w którym dokonano uboju.

W przedmiocie pierwszego pytania lit. b)

- 39 Pierwszym pytaniem lit. b) sąd krajowy dąży do ustalenia, czy w celu stosowania art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 jest dozwolone, by Państwo Członkowskie ustaliło moment złożenia wniosku o przyznanie premii zgodnie z regułami procedury krajowej mającymi zastosowanie w jego wewnętrznym porządku prawnym do porównywalnych terminów krajowych występujących w regulacji dotyczącej wniosków.
- 40 W tym względzie należy stwierdzić, że ów art. 50 a zawiera precyzyjną regułę, która powinna być stosowana w sposób jednolity we Wspólnocie, tak by zachować równość między podmiotami gospodarczymi.
- 41 Tak więc na przedstawione pytanie należy odpowiedzieć, że stosując art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 Państwo Członkowskie nie może ustalić momentu złożenia wniosku o przyznanie premii zgodnie z regułami procedury krajowej mającymi zastosowanie w jego wewnętrznym porządku prawnym do porównywalnych terminów krajowych występujących w regulacji dotyczącej wniosków.

W przedmiocie pierwszego pytania lit. c)

- 42 W pytaniu pierwszym lit. c) sąd krajowy dąży do ustalenia, czy wykładni art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 należy dokonywać w ten sposób, że wniosek o przyznanie premii powinien być również uważany za „złożony” w terminie, gdy można wykazać, że został wysłany przed upływem terminu trzech tygodni i dotarł do właściwego organu po zakończeniu terminu, w takim momencie, że ten ostatni mógł powiadomić Komisję o istotnych danych tego samego dnia, w którym uczyniłby to, gdyby wniosek o przyznanie premii dotarł do niego przed końcem terminu.
- 43 Jak podkreślił to rzecznik generalny w pkt 33 opinii, art. 50 a w sposób jasny stwierdza, że wniosek może zostać uznany za „złożony” tylko jeżeli dotrze do swego adresata. Nie jest więc wystarczające, że wniosek został w terminie powierzony służbom pocztowym.
- 44 Ponadto fakt, że właściwe władze były w stanie powiadomić Komisję o pewnych danych, nie stanowi istotnej okoliczności dla obliczenia terminu, które musi być dokonywane w sposób jednolity w całej Wspólnocie, w szczególności w celu zachowania równości traktowania podmiotów gospodarczych.
- 45 W świetle powyższych okoliczności na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 należy dokonywać w ten sposób, że wniosek o przyznanie premii może być uważany za „złożony” w terminie, wyłącznie jeżeli wpłynął do właściwego organu przed upływem terminu.

W przedmiocie pytania drugiego

- 46 W drugim pytaniu sąd krajowy dąży do ustalenia, czy art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 jest ważny w zakresie, w jakim całkowicie wyłącza z możliwości korzystania z premii wnioskodawców w razie przekroczenia terminu złożenia wniosku, niezależnie od rodzaju i wagi tego przekroczenia.
- 47 W tym względzie należy sprecyzować, że gdy ustawodawca wspólnotowy ustala termin zawity do złożenia wniosku, wynikająca z nieprzestrzegania tego terminu prekluzja nie stanowi sankcji, lecz zwykłą konsekwencję nieprzestrzegania przesłanek przewidzianych prawem (patrz w tym znaczeniu wyrok z dnia 22 stycznia 1986 r. w sprawie 266/84 Denkavit, Rec. str. 149, pkt 21).
- 48 Jeżeli ustawodawca przewiduje, na przykład, że każde złożenie wniosku po terminie powoduje obniżenie kwot pomocy, której dotyczy wnioski i do której hodowca miałby prawo w razie złożenia wniosku w odpowiednim czasie, o 1 % za każdy dzień roboczy — jak przewiduje przywołany przed sądem krajowym art. 8 rozporządzenia nr 3887/92 — to wówczas nie reguluje on w sposób ogólny sankcji mających zastosowanie w razie nieprzestrzegania terminu, lecz określa w danym przypadku uzależnione od daty złożenia wniosku konsekwencje prawne przedstawienia tego ostatniego po terminie.
- 49 Z tego wynika, że ograniczenie przyznanej kwoty, w razie przedstawienia wniosku o przyznanie premii po terminie, nie stanowi ogólnej zasady mającej zastosowanie we wszystkich przypadkach, gdzie regulacja rolna przewiduje termin na przedstawienie wniosku, lecz przemyślany wybór ustawodawcy, który uznał, że dochowanie terminu nie miało istotnego znaczenia dla zarządzania określonym systemem premii.

- 50 W niniejszej sprawie należy sprawdzić, czy ustawodawca wspólnotowy popełnił oczywisty błąd w ocenie nie przewidując regresywności kwoty przyznawanych premii w zależności od daty złożenia wniosku. Kontrola ta wykonywana jest w świetle zasady proporcjonalności.
- 51 W tym względzie należy przypomnieć, że zasada proporcjonalności, będąca jedną z ogólnych zasad prawa wspólnotowego, wymaga, by akty instytucji wspólnotowych nie przekraczały granic tego, co właściwe i niezbędne dla osiągnięcia uzasadnionych celów realizowanych przez daną regulację, przy czym ustalone jest, że jeżeli istnieje wybór między kilkoma właściwymi środkami, należy zastosować najmniej dolegliwy, i że wywołane uciążliwości nie powinny pozostawać w dysproporcji do przewidzianych celów (zob. w szczególności wyroki z dnia 5 października 1994 r. w sprawach połączonych C-133/93, C-300/93 i C-362/93 Crispoltoni i in., Rec. str. I-4863, pkt 41, z dnia 5 maja 1998 r. w sprawie C-157/96 National Farmers' Union i in. Rec. str. I-2211 pkt 60, i z dnia 29 października 1998 r. w sprawie C-375/96 Zaninotto, Rec. str. I-6629, pkt 63).
- 52 Co do sądowej kontroli powyżej wskazanych warunków, należy wskazać, że ustawodawca wspólnotowy ma w sferze wspólnej polityki rolnej uprawnienia dyskrecjonalne odpowiadające nałożonym na niego na mocy art. 34–37 WE obowiązkom politycznym. W konsekwencji wyłącznie rażąco niewłaściwy charakter środka przyjętego w tej dziedzinie, w stosunku do celu, który właściwa instytucja powinna realizować, może mieć wpływ na zgodność z prawem takiego środka (zob. ww. wyroki w sprawie Crispoltoni i in., pkt 42 i National Farmers' Union i in., pkt 61).
- 53 Jak podkreśliły to Królestwo Niderlandów i Komisja w uwagach przedłożonych Trybunałowi, premia będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym jest środkiem uwarunkowanym bieżącymi okolicznościami, mającym na celu z jednej strony obniżenie, wynikającej z kryzysu BSE, nadwyżkowej podaży wołowiny i cielęciny na rynku, a z drugiej strony utrzymanie cen producentów.

- 54 Waga przestrzegania terminów składania wniosków o przyznanie premii wynika wyraźnie z motywów: dziewiątego, dziesiątego i jedenastego rozporządzenia nr 2311/96 sformułowanych w następujący sposób:

„aby umożliwić efektywne monitorowanie systemu, wnioski powinny zostać złożone najpóźniej w trzy tygodnie po dokonaniu uboju; do takiego wniosku powinny być załączone wszystkie informacje niezbędne dla prawidłowej weryfikacji wniosku;

biorąc pod uwagę, że konieczne jest ustanowienie środków skutecznej kontroli; biorąc pod uwagę konieczność, by środki te opierały się w szczególności na kontrolach administracyjnych i badaniach w przedmiotowej rzeźni, jak również w tuczarniach;

celem zapewnienia dobrego funkcjonowania systemu, Państwa Członkowskie są zobowiązane do regularnego przekazywania pewnych danych dotyczących wniosków o przyznanie premii i decyzji o przyznaniu premii, jak również danych w zakresie uboju cieląt”.

- 55 W świetle celów monitorowania tego systemu i kontroli przestrzegania warunków przyznawania premii nie wydaje się, by ustawodawca naruszył w sposób rażący zasadę proporcjonalności nie przewidując degresywności przyznanej kwoty premii w zależności od daty złożenia wniosku.

- 56 Wobec tego na drugie pytanie należy odpowiedzieć, że analiza art. 50 a ust. 1 nie ujawniła żadnej okoliczności, która mogłaby wpłynąć na ważność tego przepisu, w zakresie w jakim całkowicie wyłącza on z możliwości skorzystania z premii wnioskodawcę w razie przekroczenia terminu złożenia wniosku, niezależnie od rodzaju i wagi tego przekroczenia.

W przedmiocie kosztów

- 57 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) a) Wykładni art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r., określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów, należy dokonywać w ten sposób, że termin wyrażony w tygodniach, taki jak termin przewidziany w art. 50 a rozporządzenia Komisji (EWG) nr 3886/92 z dnia 23 grudnia 1992 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 805/68 w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny w odniesieniu do systemu premii i uchylającego rozporządzenia (EWG) nr 1244/82 i (EWG) nr 714/89, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2311/96 z dnia 2 grudnia 1996 r., kończy się z upływem ostatniej godziny tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada dniowi, w którym dokonano uboju.
- b) Stosując art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 Państwo Członkowskie nie może ustalić momentu złożenia wniosku o przyznanie premii zgodnie krajowymi przepisami proceduralnymi mającymi zastosowanie w jego wewnętrznym porządku prawnym do porównywalnych terminów krajowych występujących w regulacji dotyczącej wniosków.

- c) Wykładni art. 50 a rozporządzenia nr 3886/92 powinno się dokonywać w ten sposób, że wniosek o przyznanie premii może być uważany za „złożony” w terminie, wyłącznie jeżeli wpłynął do właściwego organu przed upływem terminu.
- 2) Analiza przedstawionego pytania nie ujawniła żadnej okoliczności, która mogłaby wpłynąć na ważność tego przepisu, w zakresie w jakim całkowicie wyłącza on z możliwości korzystania z premii wnioskodawcę w razie przekroczenia terminu złożenia wniosku, niezależnie od rodzaju i wagi tego przekroczenia.

Podpisy